

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Informatiebeleid /
CIO
Cluster Informatiebeleid

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T (10)(20)
F (10)(20)
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 16 juli 2020
Betreft Gegevensgebruik in de zorg

Kenmerk

Uw brief
1666484

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte Voorzitter,

Op 3 juli jl. ontving ik uw brief waarin de leden van de fracties van GroenLinks, PvdA, SP en SGP een aantal aanvullende vragen stelden over de Corona Opt-In, in reactie op de brief van 26 mei met het verzoek die vragen bij voorkeur voor 4 september te beantwoorden. Door middel van deze brief voldoe ik aan dat verzoek.

De leden van de bovengenoemde fracties hebben zes vragen, waarbij de eerste twee vragen gaan over de noodzaak en reden van de Corona Opt-In maatregel:

1. Waarom kan de toestemming niet op de gebruikelijke manier gevraagd worden aan de patiënt en waarom biedt de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo) geen uitkomst?
2. Had artikel 15b van de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens in de zorg en met name het derde lid dat gaat over het voorkomen van ernstig nadeel geen uitkomst kunnen bieden?

De volgende twee vragen gaan over de regie van de patiënt:

3. Hoe verhoudt de Corona Opt-In zich tot het uitgangspunt van toenmalig minister Schippers dat de patiënt meer regie kan krijgen over zijn gegevens?
4. In de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens in de zorg is geregeld dat de zorgaanbieder verplicht is zijn patiënten te informeren over hun rechten bij elektronische gegevensuitwisseling, dus ook over het recht om geen toestemming te geven. Waarom is de minister van mening dat het uitzenden van pers- en nieuwsberichten voldoende zijn om de Nederlanders over de Corona Opt-In te informeren?

De laatste twee vragen gaan over de duur van de Corona Opt-In maatregel en of de doelstelling van de Corona Opt-In maatregel ook via een andere, meer bestendige wijze gerealiseerd kan worden:

5. Kan het gezien de ontwikkeling van de coronapandemie en het ontbreken van vaccinaties zo zijn dat de genomen maatregelen nog jaren van kracht blijven? En is er dan wel sprake van een noodmaatregel?
6. Waarom wordt er niet voor gekozen om de gewenste verandering te realiseren door bijvoorbeeld een wijziging van de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg?

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Informatiebeleid /
CIO
Cluster Informatiebeleid

De Corona Opt-In maatregel is op verzoek van LHV, InEen, NHG en de Patiëntenfederatie tot stand gekomen vanwege de COVID-19 crisis waarin door de grote toestroom van patiënten de druk op de zorg was toegenomen. Doordat van veel patiënten belangrijke informatie ontbrak en ter plekke uitgevraagd moest worden, nam de triage veel tijd in beslag en liepen de wachttijden op. Om de druk op de zorg te verminderen is met de Corona Opt-In een tijdelijke oplossing gekomen om ervoor te zorgen dat ook voor mensen die nog geen toestemming ('blanco') hebben vastgelegd de noodzakelijke gegevens van de eigen huisarts raadpleegbaar werden bij de huisartsenpost (HAP) en spoedeisende hulp (SEH) voor de detectie, triage en behandeling van COVID-19.

De technische inrichting van het elektronisch uitwisselingssysteem LSP (Landelijk Schakelpunt) vóór de Corona Opt-In was zodanig dat als de patiënt niet vóóraf toestemming heeft gegeven dat zijn gegevens van de huisarts door de huisartsenpost mag worden ingezien, die gegevens niet beschikbaar zijn. Ook niet als de patiënt ter plekke toestemming geeft, of wanneer de patiënt zijn wil niet meer kan uiten de behandelend arts ook conform de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (wgbo) zonder toestemming van de patiënt mag handelen. De Corona Opt-In heft deze technische blokkade op, zodat patiënten wél ter plekke toestemming kunnen geven, of in geval van de wgbo of het niet in werking getreden artikel 15b lid 3 van de Wet aanvullende bepalingen, de arts geïnformeerd kan handelen.

De leden van de Eerste Kamer vragen aandacht voor de regie van de patiënt. Die regie is ten aanzien van de Corona Opt-In geborgd door de noodzaak dat de hulpverlener de patiënt om toestemming vraagt wanneer de noodzakelijke medische informatie bij de huisarts dient te worden geraadpleegd, tenzij de patiënt niet meer in staat is zijn wil te uiten. De hulpverlener vraagt hiertoe de mondelinge instemming van de patiënt als hij in gesprek is met de patiënt over de behandeling. Dit is vergelijkbaar met de situatie waarbij de hulpverlener een patiënt in zijn behandelkamer toestemming vraagt om gegevens op te vragen bij een ander ziekenhuis. Als de patiënt aangeeft dat hij niet wil dat zijn gegevens worden opgevraagd dan zal de hulpverlener de gegevens niet raadplegen. Op deze manier houdt de patiënt de regie op zijn gegevens.

Via waarborgen zoals de verplichting van het bijhouden van logging en de mogelijkheid voor de patiënt om via volgjezorg.nl in te zien welke zorgaanbieders informatie hebben aangemeld voor uitwisseling én welke (type) gegevensuitwisseling daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, wordt de regie van de patiënt op zijn gegevens verder versterkt. In het geval van de Corona Opt-In gaat het om de professionele samenvatting van de (medische) gegevens van een patiënt in het huisartsendossier die bij waarneming in de avond, nacht en weekenden raadpleegbaar is.

Om burgers tijdens de COVID-19 crisis zo snel mogelijk te informeren, is gekozen voor publicatie door middel van een persbericht via verschillende kanalen. Daarnaast vindt het individuele gesprek over het al dan niet delen van gegevens met een andere zorgaanbieder plaats in de spreekkamer van de huisarts. De berichtgeving is opgepikt door diverse dagbladen en nieuwsitems op televisie en internet. De toegenomen aantallen burgers die zich sindsdien bij VZVZ hebben gemeld voor het geven of intrekken van toestemming doen vermoeden dat het item wel degelijk door burgers is opgemerkt.

COVID-19 is nog niet verdwenen. De strategie van maximaal controleren houdt in dat we het virus indammen op het moment dat het de kop opsteekt. Op het moment dat er een tweede golf komt of het virus lokaal of regionaal weer aanwakkert, moet er snel gehandeld kunnen worden om de situatie van voor de Corona-Opt-In te voorkomen, waarbij IC-opnames zeer snel opliepen. Het is zeer onwenselijk dat er vertraging ontstaat in de triage en behandeling van (mogelijke) COVID-19 patiënten. Met name in deze situaties moet er snel gehandeld kunnen worden.

De Corona Opt-In is een tijdelijke maatregel. Ik wil dat bij deze nogmaals benadrukken. Ik ben het met u eens dat de ontwikkelingen van de COVID-19 crisis zich moeilijk laten voorspellen. Het is niet mijn intentie om de Corona Opt-In maatregel langer dan strikt noodzakelijk van kracht te laten zijn. De noodzaak en proportionaliteit van de maatregel staan steeds voorop en worden voortdurend getoetst. Zo heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) onlangs opnieuw naar de Corona Opt-In maatregel gekeken en geconcludeerd dat er op dit moment nog geen aanleiding is om het akkoord dat in maart voor de maatregel is gegeven te herzien. Uiterlijk 1 oktober zal de AP nogmaals bezien of heroverweging aan de orde is. Ondertussen zal ik bezien of ik de voorwaarden voor de Corona Opt-In kan neerleggen in een algemene maatregel van bestuur (AMvB). De AP zal in haar rol van privacy-adviseur een advies over dit concept-AMvB uitbrengen, zodat zij kan beoordelen of het in lijn is met het gegevensbeschermingsrecht. Gelijktijdig werk ik samen met de betrokken partijen aan een juridisch en (privacy)technisch duurzame oplossing voor inzage in patiëntgegevens bij spoedzorg.

Ik zal via de Tweede Kamer der Staten-Generaal de vorderingen ten aanzien van de concept-AMvB melden en zal haar informeren als de AP haar standpunt ten aanzien van de Corona Opt-In wijzigt.

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
Directie Informatiebeleid /
CIO
Cluster Informatiebeleid